

SPORMETRE
The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/Spormetre.1228857

Geliş Tarihi (Received): 03.01.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 02.10.2023

Online Yayın Tarihi (Published): 30.11.2023

**ULUSLARARASI SPOR TİF BAŞARIYI ETKİLEYEN POLİTİKA FAKTÖRLERİ:
SPLISS MODELİ**

Berkay Ayverdi*

Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ANKARA

Öz: Uluslararası sportif başarılar toplumda birleştirici gücünün ötesinde ekonomik büyümeden uluslararası ve diplomatik tanınmaya, kitlesel katılım etkisinden ulusal kimlik ve aidiyet duygusunun güçlenmesine kadar geniş bir yelpazede olumlu sonuçları barındırır. Aynı zamanda uluslararası imajı zenginleştirir ve sosyal uyumu teşvik eder. Bir ülkede sporun gelişimi o ülkenin spor kültürü ve politika sistemleri ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle elit sporda rekabet avantajları büyük ölçüde spor politikaları ile ilişkilidir. Bir ülkede elit spor sistemlerinin politika hedeflerine ulaşmak için nasıl yönetildiği ve elit spor sistemlerinin belirlenen hedefe ulaşma çabalarını nasıl etkilediği sorusunun cevabı politikaların yapısında bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar, elit spor politikalarını inceleyen çalışmaların ülkelerin elit spor sistemlerinin ve elit spor gelişiminin tek bir modeline dayandığı sonucuna varmaktadır. Uluslararası sportif başarıyı etkileyen faktörlerin derinlemesine ele alınabilmesi açısından en kapsayıcı çalışma De Bosscher ve arkadaşları tarafından geliştirilen SPLISS (Sport Policy Leading International Sport Success) (Uluslararası Sportif Başarıyı Etkileyen Politika Faktörleri) çalışmasıdır. Bu modelin geliştirilme amacı karşılaştırmalı spor yönetimi literatürüne katkıda bulunmak ve ülkelerin spor alanındaki politika belirleyicilerine rehberlik etmektir. Bu nedenle bu araştırmanın amacı De Bosscher ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilen SPLISS Modelini tanıtmak, yerel literatüre kazandırarak daha anlaşılır olmasını sağlamak, Türkiye’de spor alanındaki politika belirleyicilere yardımcı olmak, Türkiye’nin etkili bir spor yönetim sistemine sahip olmasına yardımcı olmaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Spor, Sportif Başarı, Spor Politikası, SPLISS

**SPORT POLICY LEADING INTERNATIONAL SPORT SUCCESS: SPLISS
MODEL**

Abstract: International sporting achievements extend beyond their power to unite societies, encompassing a spectrum of positive outcomes ranging from economic growth to international and diplomatic recognition, the impact of collective participation, strengthening of national identity and allegiance, and even fostering social cohesion. Furthermore, these accomplishments enhance national pride and contentment, enriching international image, and promoting social harmony. The development of sports in a country is closely related to that country's sports culture and policy systems. Therefore, competitive advantages in elite sports are largely related to sports policies. The answer to the question of how elite sports systems is managed to achieve policy goals in a country and how elite sports systems affect efforts to reach the determined goal is inside the policies. Studies have shown that studies examining elite sports policies are based on a single model of elite sports systems and elite sports development of countries. The most comprehensive study in terms of addressing the factors affecting international sporting success is the SPLISS (Sports Policy Leading International Sports Success) model developed by De Bosscher et al. Therefore, the purpose of this study is to introduce SPLISS Model to the Turkish sports management literature, making it more understandable, helping decision-makers who are managing sports in Türkiye, and giving general information about the SPLISS Model developed by De Bosscher et al. (2006).

Key Words: International Sport, Sporting Success, Sports Policy, SPLISS

* Sorumlu Yazar: Berkay Ayverdi, berkayayverdi@gmail.com

GİRİŞ

Uluslararası sportif başarılar toplumda birleştirici gücün ötesinde ekonomik büyümeden uluslararası ve diplomatik tanınmaya, kitlesel katılım etkisinden ulusal kimlik ve aidiyet duygusunun güçlenmesine kadar geniş bir yelpazede olumlu sonuçları barındırır. Aynı zamanda uluslararası imajı zenginleştirir ve sosyal uyumu teşvik eder (Green ve Houlihan, 2005; Kavetsos ve Szymanski, 2010, van Der Roest ve Rijk, 2021; Çetin, 2021). Sporun bu önemini fark eden hükümetler, elit spor başarısını sürdürmek ve geliştirmek için spora önemli miktarda finansal destek sağlama konusunda kayda değer bir ilgi göstermiştir (Green ve Houlihan, 2005; Grix, 2008; De Bosscher ve ark., 2015). Bu ilgilerin ortak amacı uluslararası yarışmalarda en iyi sporculara karşı başarılı bir performans sergilemek ve başarılı olmaktır (De Bosscher, 2015). Son yıllarda spor, birçok ülke için önemli bir politika alanı haline gelmiş, hükümetler hem elit spor hem de kitle sporunu geliştirmeye yönelik politikalar belirlemişlerdir. (Hoye ve ark., 2011; Tınaz ve Bakır., 2015). Bu durum zamanla küresel rekabet haline gelmiş ve ülkeleri elit spor politikalarını benimsemeye daha fazla teşvik etmiştir (De Bosscher ve ark., 2015). Bu rekabet Oakley ve Green (2001) tarafından “*Küresel Sportif Silahlanma Yarışı*” olarak tanımlanmaktadır.

Bir sporcunun veya takımın başarısı, ulusal sistemin performans kapasitesine ve ilgili tüm kaynakları elit sporun yararına kullanmadaki etkinliğine bağlıdır (De Bosscher ve ark., 2006; Truyens ve ark., 2012; Nandakumar ve Sandhu, 2017). Elde edilen madalyalar sporcunun bireysel yeteneğinin yanı sıra o ülkenin bir sporcu yetiştirebilecek spor yönetim sistemlerine sahip olduğunun göstergesi olmaktadır (Yağmurlu, 2008). Bu nedenle başarılı bir spor yönetim sistemi için öncelikle iddialı bir stratejik yönetim sistemi, kurumsal yönetim ve iyi bir örgütlenme gereklidir (Green ve Oakley, 2001). Başarılı bir spor sistemi için gerekli olan bu örgütsel yapılar son yıllarda spor politikalarının ulusal ve uluslararası spor yapılanmaları üzerindeki etkisinin artması, spor organizasyonlarının ve spor ekonomisinin giderek önem kazanmasıyla birlikte hızla gelişim göstermiştir (Sunay, 2021).

Bir ülkede elit sporun gelişimi o ülkenin spor kültürü ve politika sistemleri ile yakından ilişkilidir (De Bosscher ve ark., 2015). Bu nedenle elit sporda rekabet avantajları büyük ölçüde spor politikaları ile ilişkilidir (Brouwers ve ark., 2015). Bir ülkede elit spor sistemlerinin politika hedeflerine ulaşmak için nasıl yönetildiği ve elit spor sistemlerinin belirlenen hedefe ulaşma çabalarını nasıl etkilediği sorusunun cevabı politikaların yapısında bulunmaktadır (Hoye ve ark., 2011). Yapılan araştırmalar, elit spor politikalarını inceleyen çalışmaların (De Bosscher ve ark., 2006; Sotiriadou ve ark., 2014; Brouwers ve ark., 2015), ülkelerin elit spor sistemlerinin ve elit spor gelişiminin tek bir modeline dayandığı sonucuna varmaktadır (Brouwers ve ark., 2015). Uluslararası sportif başarıyı etkileyen faktörlerin derinlemesine ele alınabilmesi açısından en kapsayıcı çalışma SPLISS çalışmasıdır (Sotiriadou ve ark., 2013).

SPLISS Modeli literatürde karşılaştırmalı bir modelin eksikliğini hissedilmesi sonucu araştırmacılara ve politika belirleyicilere bir rehber olması amacıyla De Bosscher ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilmiştir. Bu modelin hedefi, uluslararası başarı sağlamak için uygun stratejiler geliştirebilmek, sporda mükemmeliyeti yakalamanın etkili bir yönetim anlayışıyla mümkün olabileceğini göstermek, politika belirleyicileri ve spor yöneticileri tarafından kendi ülkelerini karşılaştırmak ve kıyaslamak için kullanılabilecek bir model geliştirmek, spor örgütlerinin performanslarını ölçmek ve ulusal elit spor politikalarının etkinliğini değerlendirmektir (De Bosscher ve ark., 2006). Bu modelin temel fikri, araştırmacıların bir ülkeyi diğer ülkelerden sportif başarı açısından daha başarılı kılan şeyin ne olduğunu belirlemeye çalışmasına yardımcı olmasıdır (De Bosscher ve ark., 2010).

Bu nedenle bu araştırmanın birincil amacı De Bosscher ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilen SPLISS Modeli hakkında genel bilgiler vermektir. Modelin geliştirilmesinin amacı ülkelerin uluslararası spor müsabakalarında gelecekteki başarılarını nasıl yönetebileceklerini değerlendirmektir. Bu nedenle bu araştırmanın ikincil amacı spor politikalarına farklı bir perspektiften bakmaktır.

Problemin Tanımlanması ve SPLISS Modelinin Ortaya Çıkışı

SPLISS modelinin temelinde üç araştırma konusu bulunmaktadır; bu konular teorik, metodolojik ve politik konulardır. Teorik konu ele alındığında buradaki eksiklik uluslararası spor başarısını belirleyen faktörlere dair deneysel olarak temellendirilmiş, tutarlı bir teorinin olmamasıdır. Uluslararası müsabakalardaki performans değerlendirmeleri büyük ölçüde makro düzey faktörlere (Şekil 1) dayanmaktadır. Bu değerlendirmelerin yapıldığı çalışmalar, uluslararası sportif başarıyı ekonomik gelişmişliğe dayandırırken bazı çalışmalar, sosyolojik bir yaklaşımla bu durumu incelemişlerdir. Yapılan bu çalışmalarda (Bernard ve Busse, 2004; De Bosscher, De Knop ve Heyndels, 2003; Kiviaho ve Mäkelä, 1978; Morton, 2002; Suen, 1992; van Bottenburg, 2000; akt. De Bosscher, 2015) sportif başarıda yetenek faktöründen ziyade kişi başına düşen milli gelir ve nüfusun etkili olduğu belirtilmiştir (De Bosscher, 2015). Ancak son yıllarda spor politikalarının etkisine odaklanan çalışmalar (Green ve Houlihan, 2005; Andersen ve Ronglan, 2012; Sotiriadou ve ark., 2013; Brouwers ve ark., 2015; Mazzei ve ark., 2017; Valenti ve ark., 2019) uluslararası sportif başarıyı etkileyen faktörlerin politika faktörleri olduğunun önemini ortaya çıkarmaktadır.

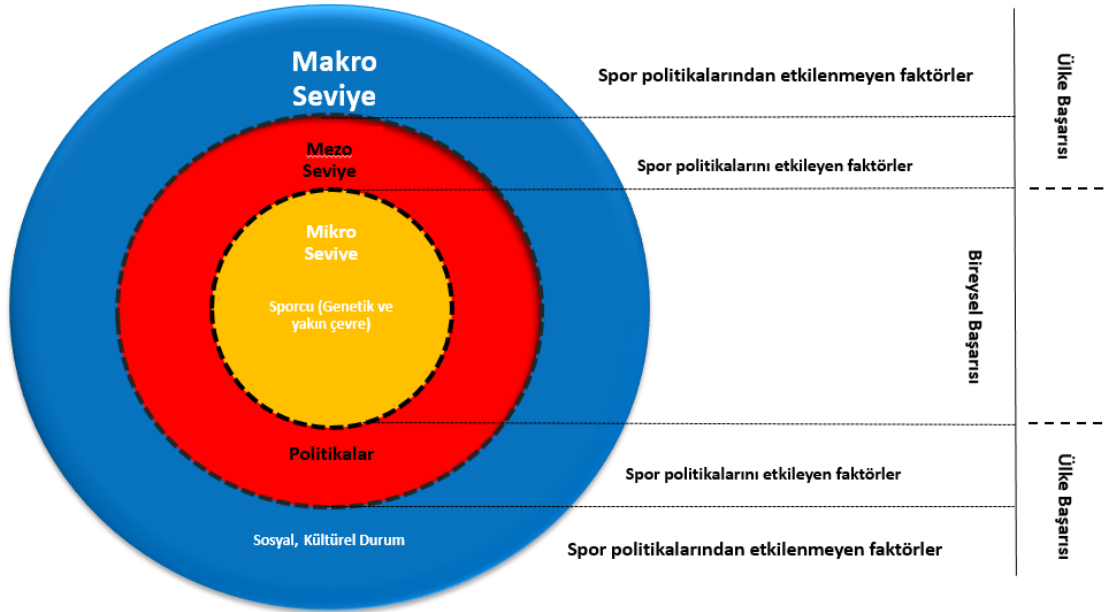
Ortaya çıkan bir diğer sorun literatürdeki eksiklik ile ilgilidir. Karşılaştırmalı analiz yapma amacıyla gerçekleştirilmiş olan çalışmalar (Chalip ve ark., 1996; Henry ve ark., 2005; Houlihan, 1997; akt. De Bosscher, 2015) uluslararası sportif başarıyı sadece tanımlama boyutunda kalmıştır. Yani uluslararası sportif başarıyı yakalamada ülkeleri diğerlerinden ayıran şeyin ne olduğu belirsiz kalmıştır. (De Bosscher, 2015). Araştırmacılar tarafından ilgili literatür incelendiğinde çok sayıda çalışma (Oakley ve Green, 2001; Green ve Houlihan, 2005; Digel, Burk ve Fahrner, 2006; Bergsgard ve ark., 2007; Houlihan ve Green, 2008; Andersen ve Ronglan, 2012; akt. De Bosscher, 2015) farklı ülkelerdeki elit spor gelişimi hakkındaki bilgiler vermiş ve elit spor sistemlerinin ve politikaları şekillendiren faktörlerin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmuştur.

Bir diğer sorun ise ülkelerin politika belirleyicileri ile ilgilidir. Başlangıçta da belirtildiği gibi uluslararası rekabetin giderek artması ve özellikle gelişmiş ülkelerde sporun uluslararası arenada ideolojik üstünlüğü göstermenin bir araç olmaya başlamasıyla (Oakley ve Green, 2001) hükümetlerin spor politikalarına ilgisi de aynı oranda artmıştır (Green ve Houlihan, 2005). Bu ilginin artmasıyla spora nasıl destek verilmesi gerektiği ve elit sporda başarının sürdürülebilirliği politika belirleyicileri arasında bir tartışma konusu olmuştur. Bu nedenle SPLISS Modeli politika belirleyicilerinin karar alma sürecinde ve ülkenin gücünü diğer ülkelerle kıyaslama sürecinde bir rehber olduğu belirtilmektedir (De Bosscher, 2015). Kendi ülkesini diğer ülkelerle kıyaslamak mevcut durumun tespiti açısından oldukça önemlidir. Karşılaştırmalı spor yönetim sistemleri diğer ülkelerin spora ayrılan finansal destekler, spora kitlesel katılım ve spor politikalarını anlamaya yardımcı olmaya çalışmaktadır (Cramer ve Browne, 1982; Akt; Sunay, 2021). Karşılaştırmalı spor yönetimi farklı ülkelerdeki benzer sorunları ortaya koymakta ve bunların meydana gelişi ile çözüm süreçlerinin farklılıklarını da göstermektedir (Sunay, 2021).

SPLISS MODELİNİN YÖNTEMİ

SPLISS Modeli toplamda 3 aşamada geliştirilmiş ve karma yöntem yaklaşımlarından bir keşfedici sıralı deseni tercih edilmiştir. Keşfedici sıralı desende araştırmacı önce konuyu nitel olarak keşfeder ardından nicel aşamayı uygular. Buradaki amaç, nitel aşamadan elde edilen verilerin bir sonraki aşamayı yani nicel aşamayı geliştirmesine ve veri sağlamasına yardımcı olmaktır. (Creswell ve Plano Clark, 2007).

Başlangıçta belirtildiği gibi literatürde bulunan karşılaştırmalı bir modelin eksikliği sonucu araştırmacılar uluslararası spor başarısına yönelik spor politikası faktörlerinin kavramsal bir modeli geliştirmeyi amaçlamıştır. İlk olarak kapsamlı bir literatür taraması ile Makro, mezo ve mikro seviyelerde uluslararası sportif başarıyı belirleyen faktörler tanımlanmıştır (Şekil 1) (De Bosscher ve ark., 2006). Bu literatür taramasına ek olarak, teori geliştirmenin geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için iki çalışma daha yapılmıştır. 22 ülkeden tenis antrenörleri ile görüşmeler yapılmış, 114 sporcu, 99 antrenör, 26 spor yöneticisi ile başarı faktörlerine onların gözünden değerlendirmek için görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her iki çalışma grubuna da açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Verilerin analizinde tematik analiz tercih edilmiş ve araştırma ekibi bir araya gelerek verileri doğrulama çalışması yapmışlardır. Sonuç olarak uluslararası sportif başarıyı belirleyen faktörlerden oluşan Dokuz Sütun modeli (Şekil 2) ortaya çıkmıştır (De Bosscher ve ark., 2006).

Şekil 1. Uluslararası sportif başarıyı belirleyen faktörler (De Bosscher ve ark., 2006)

Ülkeleri elit spor başarısına götüren yol karmaşık ve çok yönlüdür. Uluslararası sportif başarıyı etkileyen faktörler makro, mezo ve mikro olmak üzere üç düzeyde sınıflandırılmıştır (Şekil 1). SPLISS modeli de bu sınıflandırmaya dayanmaktadır. Makro seviyedeki faktörler, ekonomi, demografi, coğrafya ve iklim, şehirleşme, politika ve ulusal kültür dahil olmak üzere insanların yaşadığı sosyal ve kültürel çevreleri etkilemektedir. Mezo seviye ülkelerin spor politikaları ile ilgilidir. Mikro düzeyde, kalıtsal genlerin etkisinden ebeveynlerin, arkadaşların ve antrenörlerin sosyal etkisine kadar bireysel sporcuların başarısını etkileyen faktörler vardır. SPLISS çerçevesinin amacı, elit spor politikaları ile uluslararası başarı arasındaki ilişkiyi

açıklamaktır, bu nedenle araştırmının odak noktası mezo düzey faktörlere yöneliktir (De Bosscher ve ark., 2006).

İkinci aşamada karma yöntem yaklaşımlarından eşzamanlı üçgenleme deseni tercih edilmiştir. Eş zamanlı üçgenleme deseninde, araştırmacı nicel ve nitel aşamaları araştırma sürecinin aynı basamağında eş zamanlı olarak uygular. Bu desende yöntemler eşit önceliklidir, analiz sırasında aşamalar birbirinden ayrı tutulur ve sonuçlar yorumlama sırasında birleştirilir (Baki ve Gökçek, 2012; Katıtaş, 2019). Araştırmada ülkeler arası karşılaştırılabilirliği arttırmak için nicel veri, ülkelerin spor sistemlerinin daha derinlemesine analiz edilebilmesi için ise nitel veri toplanmıştır (De Bosscher ve ark. 2009). Araştırmanın başlıca diğer amaçları ise ülkelerin spor yapılanmaları, uluslararası sportif başarıdaki yerleri elit spor politikası, elit spor iklimi ve örnek ulusların uluslararası spor performansı ile ilgili verileri karşılaştırmak ve analiz etmek, önceden belirlenmiş olan uluslararası spor başarısına yol açan spor politikası faktörlerinin karşılaştırmasını yapmak, bu temel politika faktörlerinin tanımlanmasına ilişkin teorik yaklaşımı geliştirmek ve gelecekte bu uluslararası karşılaştırmalı araştırma projesine katılan ülkelerin sayısını genişletmek için diğer ülkelerden politikacıları, spor yöneticilerini ve araştırmacıları SPLISS projesi hakkında bilgilendirmektir. Araştırma altı ülkenin (Belçika, Fransa, Hollanda, İngiltere, Almanya, İtalya) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 1090 elit sporcu, 273 antrenör ve 71 spor yöneticisi oluşturmaktadır. Nitel bölümde katılımcılara 84 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi uygulanmıştır. Nicel bölümde ise katılımcılara “*Elit Spor İklimi Anketi*” (De Bosscher ve ark., 2010) uygulanmıştır. Anket 5’li likert tipinde olup, 1 puan, çok az gelişme veya hiç gelişme olmadığı anlamına gelirken, 5 puan yüksek düzeyde gelişme anlamına gelmektedir. Verilerin analizinde bu puanlama sistemi kullanılmış ve puanların ölçülmesinde tanımlayıcı istatistik kullanılmıştır (De Bosscher ve ark., 2009).

SPLISS 1.0 çalışması teori, metodoloji ve politikalar hakkındaki bilgiyi açıklamasına rağmen, beraberinde birçok yeni yanıtlanması gereken soruları da getirmiştir. Politikalar ve elit spor başarısı arasındaki ilişki hakkında var olan kanıtlar ne olursa olsun, SPLISS 1.0 çalışması politikalar ve başarı arasındaki ilişki hakkında çok kesin bir kanıt sunmamıştır (De Bosscher ve ark., 2015). Özellikle ülkelerdeki tarihsel ve kültürel farklılıklardan dolayı özellikle politika araştırmalarında, politika sisteminin değerlendirilmesinde, karşılaştırmalı bir modelin geliştirilmesi ve spor sisteminin analiz edilmesinde bazı zorluklarla karşılaşmaktadır (De Bosscher ve ark., 2015; Sunay, 2021). Ortaya çıkan bu sorunları ele almak ve daha fazla ülkeyi karşılaştırmak için araştırmacılar daha büyük ölçekli bir çalışma gerçekleştirmiş ve bu çalışmaya 15 ülke dahil edilmiştir (Belçika, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, Kuzey İrlanda, Portekiz, İspanya, İsviçre, Kanada, Brezilya, Avustralya, Güney Kore, Japonya). SPLISS 1.0 çalışmasına benzer şekilde karma yöntemlerden eşzamanlı üçgenleme modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 3142 elit sporcu, 1376 antrenör ve 241 spor yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmacılar grubunu ise 58 araştırmacı ve 33 politika belirleyicisi oluşturmaktadır. Bir önceki çalışmada olduğu gibi katılımcılara nicel bölümde “*Elit Spor İklimi Anketi*” (De Bosscher ve ark., 2010) uygulanmıştır. 5’li likert tipinde olan ankette 0 ile 1 arasında bir puanlama sistemi geliştirilmiştir. 0 puan, çok az gelişme veya hiç gelişme olmadığı anlamına gelirken, 1 puan yüksek düzeyde gelişme anlamına gelmektedir. Verilerin analizinde bu puanlama sistemi kullanılmış ve puanların ölçülmesinde tanımlayıcı istatistik kullanılmıştır. Nitel bölümde katılımcılara 212 soruluk yarı yapılandırılmış bir görüşme formu uygulanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (De Bosscher ve ark., 2015).

bilmektedir (Ekmekçi, 2010; akt., Sunay, 2019). Bazı ülkeler her ne kadar nüfus ve ekonomik açıdan gelişmiş olsalar da bazı ülkeler için bu durum dezavantajlıdır. Bu durumda uluslararası sportif başarının elde edilmesinde başarılı spor yönetimi çok önemli bir rol oynamaktadır (Pglobal, 2017). Spor yönetiminin yapısını kapsayan bu sütun, en kapsamlı sütundur. Ele alınan unsurlar, ulusal koordinasyon, uzun vadeli planlama, paydaş katılımı, personel, iletişim, karar verme ve ticari ortaklarla iş birliği ile ilgilidir (De Bosscher ve ark., 2015).

1. Sütun: Finansal Destek
Kitle sporu için yeterli ulusal düzeyde finansal destek vardır.
Elit sporlar için yeterli ulusal düzeyde finansal destek vardır.
2. Sütun: Spor Yönetiminin Yapısı ve Organizasyonu
Elit sporun gelişimiyle ilgili tüm kurumlar arasında güçlü bir koordinasyonu vardır.
Sporcular, antrenörler ve diğer önemli kilit paydaşlar politika geliştirme sürecine dahil olurlar.
Ulusal spor örgütlerinde etkin iletişim ve hızlı karar alma yapısı vardır
Ticari ortaklarla yapılandırılmış bir iş birliği ve iletişim stratejisi vardır.
3. Sütun: Herkes İçin Spor
Okullarda beden eğitimi dersi müfredat programı dışında da spora katılma fırsatlarına sahiptir.
Ülkede spora yüksek bir katılım oranı vardır.
4. Sütun: Yetenek Tanımlama ve Geliştirme Sistemi
Genç yetenekli sporcuların tanımlanması için etkili bir sistem vardır, böylece maksimum potansiyel üst düzey sporcu sayısına doğru yaşta ulaşılır.
Genç yeteneklerin sporlarında gelişimi için etkili bir sistem geliştirmek amacıyla ulusal olarak koordine edilmiş planlamalar vardır.
5. Sütun: Sporculuk Sırasında ve Sonrasında Kariyer Desteği
Sporcuların bireysel yaşam koşulları, sporlarına konsantre olabilmeleri için yeterlidir.
Elit sporcular için koordineli bir destek programı vardır
Sporcular kariyer sonrası destek alabilirler ve spor sonrası hayata yeterince hazırlanabilirler.
6. Sütun: Antrenman Tesisleri
Ülke genelindeki spor tesislerinin koordineli planlanması yapılmakta ve yerleri net bir şekilde bilinmektedir.
Sporcuların günün her saatinde uygun koşullarda antrenman yapabileceği yüksek kaliteli ulusal veya bölgesel antrenman tesislerinden oluşan bir ağ vardır.
Elit spor tesislerinin inşası ve yenilenmesi için özel finansman sağlanmaktadır.
7. Sütun: Antrenörlük Gelişimi
Ülkede yeterli sayıda iyi eğitilmiş ve deneyimli elit antrenör bulunmaktadır.
Antrenörler, dünya standartlarında elit bir antrenör olmak için antrenörlük kariyerlerini geliştirmek için yeterli fırsatlara sahip olmaktadır.
Antrenörlerin bireysel yaşam koşulları profesyonel antrenör olmaları için yeterlidir.
Antrenörlerin işi ülke çapında değerli olarak kabul edilmektedir.
8. Sütun: Ulusal ve Uluslararası Müsabakalara Katılım
Ülkede çok çeşitli spor dallarında düzenlenen uluslararası elit spor etkinliklerinin sayısını artırmak için ulusal olarak koordine edilmiş bir planlama vardır.
Sporcular uluslararası (üst düzey) yarışmalara yeterince katılabilirler.
Ulusal rekabet, uluslararası standartlara kıyasla nispeten yüksek bir standarda sahiptir.
9. Sütun: Bilimsel Araştırmalardan Yararlanma
Bilimsel araştırmalar için yeterli destek vardır ve elit spor gelişiminin her düzeyinde spor bilimlerinden faydalanılmaktadır.
Bilimsel araştırmalar antrenörler ve ulusal spor örgütleri tarafından koordine edilir ve yaygınlaştırılır.

Şekil 3. SPLISS Modelinin kritik başarı faktörlerinden örnekler (De Bosscher, 2015).

3. Sütun: Spora Katılım ve Spor Temeli Oluşturma

Elit spor seviyesinden önce herkes için spor aşamasıdır. Herkes için spor terimi hem politika düzeyinde hem de akademik alanda oldukça popüler bir terimdir (Skille, 2011). Kitle sporuna katılım ve elit spor ve birbiriyle ilişkili ve karşılıklı etkileşimli olarak görülmektedir (De Bosscher, 2015). Bu nedenle SPLISS modeli, herkes için spor katılımının başarısının anahtarı olduğunu düşünmekte ve bunu sağlayan ülkelerin uluslararası rekabette diğerlerinden daha fazla şansa sahip olacağını belirtmektedir (De Bosscher ve ark., 2008). Kitleli spor katılımı, daha sonra mükemmellik düzeyine ulaşarak elit spor seviyesine gelmekte ve bu elit sporda sürdürülebilirlik için oldukça önem taşımaktadır (De Bosscher ve van Bottenburg, 2011). Bireyler arasında spora katılım nedenleri farklılık gösterse de genel anlamda bakıldığında spora katılım nedenleri kendini gerçekleştirme, fiziksel ve zihinsel iyi oluş isteği, hareket etme ihtiyacı, rekabet etme, sosyalleşme ve kitle iletişim araçlarıdır. (Çiçek, 2019, akt; Sunay, 2021).

4. Sütun: Yetenek Tarama ve Yetenek Geliştirme Sistemi

Yetenek tarama sistemleri potansiyel yeteneğe sahip sporcuların keşfedilip elit spor sistemine dahil edilmesi amacıyla tasarlanan sistemlerdir (Johntson ve ark., 2017). Bu sistemlerin etkinliği mükemmelle ulaşmada önemli bir rol oynamaktadır (Vaeyens ve ark., 2008). Bir genç sporcu, bir spora düzenli olarak katılmayı seçtikten sonra, yetenekli genç sporcuların daha da tanımlanabilmesini ve geliştirilmesini sağlamak ulusal spor örgütlerinin planlama süreçlerinin önemli bir parçasıdır. Bu aşamada performans daha önemli hale gelir ve mükemmellik yolunda ilerlemek amacıyla resmi, rekabetçi sporlara katılmayı gerektirir. Bu sütun yetenek keşfetme ve yetenek gelişimi başlıkları altında incelenebilir. Çocukların gelişim düzeyleri ve dönemleri, yaş, cinsiyet, eğitim programı, sosyal destek, antrenör niteliği, ekipman desteği ve tesislere erişim gibi birçok faktör yetenek geliştirme sürecine etki etmektedir (Sevimli, 2015).

5. Sütun: Spor Sırası ve Spor Sonrasında Kariyer Desteği

Sporcunun spor yaşantısında ve sporculuk yaşamı sonrasındaki düzenlemeleri içeren sütundur. Sporcu için finansal desteğin yanı sıra sosyal çevre, kariyer koçluğu, medya eğitimi antrenör, tesis, ulaşım, spor bilimi desteği (güçlendirme, beslenme, zihinsel antrenörlük) ve tıbbi destek (tıp uzmanları, fizyoterapistler, vb.) gibi desteklerin de sağlanmasıdır. Bu açıdan sporculuk sırasında birçok destek hizmeti sağlanarak sporcunun kariyeri sonunda pürüzsüz bir geçiş sağlayacak bütüncül bir yaklaşım önemlidir (De Bosscher, 2015).

6. Sütun: Antrenman Tesisleri

Sporda değer yaratmanın en önemli yollarından birisi tesisleşmeden geçmektedir. Bir ülkede tüm ihtiyaçları karşılayacak kapasitede tesislerin inşa edilmesi spor dallarının ilgi uyandırması ve başarılı elit sporcunun yetişmesi anlamına gelmektedir (Çetin, 2021). Bu sütun elit spor tesisleri ve altyapısı ile ilgilidir. Sporcuların yüksek kaliteli bir ortamda antrenman yapmalarını sağlamak önemli bir başarı faktörüdür. Tesis olanağı ayrıca katılım ve mükemmellik arasında bir bağlantı sağlamaktadır. Çoğu ülkede antrenman tesislerinin kalitesi büyük önem taşımaktadır. Bu tesislerde her birinin kendi idareleri, konaklama, restoran, eğitim yerleri, spor bilimi ve tıbbi olanakların bulunduğu donanımların olması önemlidir (De Bosscher, 2015).

7. Sütun: Antrenörler ve Antrenörlük Gelişimi

Bir antrenörün niteliği sporcu gelişiminde, sportif başarının sağlanmasında ve bunun sürdürülebilmesinde çok büyük önem taşımaktadır (Cushion, 2003). Bu sütun, antrenör eğitimlerinin içerikleri, antrenörlerin niteliği ve en iyi antrenörün nasıl geliştirileceği üzerinde durmaktadır. Bununla birlikte antrenör olmaya bağlı statü seviyesi, aldıkları ücret, sosyal güvenlik hizmetleri ve antrenörlüğün bir meslek olarak ne kadar çekici olduğunu belirleyen

diğer girişimler de dahil olmak üzere elit antrenörlerin bireysel yaşam koşulları ile ilgilidir. (De Bosscher ve ark., 2008).

8. Sütun: Ulusal ve Uluslararası Yarışmalar

Ulusal ve uluslararası yarışmaların irdelendiği sütundur. Yarışma ile antrenman bir bütünlük içerisinde geliştirilmelidir. Ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet, sporcuların gelişiminde önemli bir faktördür (Green ve Houlihan, 2005). Sporcuların kendilerini tek tek veya takım olarak rakiplerine karşı ölçmelerini sağlamaktadır. Olimpiyat oyunları ile ilgili yapılmış çoğu çalışmada belirtildiği gibi kendi ülkelerinde büyük spor etkinlikleri düzenlendiğinde, sporcular için uluslararası yarışma fırsatları artırılabilir (Bernard ve Busse, 2004).

9. Sütun: Bilimsel Araştırmalar

Bu sütuna göre, elit sporun geliştirilmesinde yenilik arayışı ve bilimsel araştırmaların kullanılması, elit sporda performansın stratejik gelişiminde kilit bir konu olarak görüldüğü belirtilmektedir (Nova, 2017). Bu sütun, yüksek performans sporuna bilimsel katkı ve bilimsel bilginin yayılımı, yetenek tanımlama ve geliştirme, tıp, beslenme, psikoloji, fizyoloji ve biyomekanik gibi alanlarda bilimsel bilgilerin sistematik olarak toplanması ve yayılması ile ilgilidir. Sporun bilimsel araştırmalarla desteklenmesi yarışmalarda destek ve avantaj sağlayabilmektedir. (De Bosscher ve ark., 2008).

Kritik Başarı Faktörleri

Kritik başarı faktörleri (KBF) SPLISS modelinin dokuz sütununun alt boyutlarını ifade etmektedir (De Bosscher ve ark., 2015). SPLISS modelinin en önemli özelliklerinden birisi her bir sütunun ölçülebilir alt boyutlara dönüştürülmesidir. Bunlar, başarılı elit spor politikalarını neyin belirlediğini ve bu farklı boyutların nasıl geliştirilebileceğini belirleyen kritik başarı faktörleridir. SPLISS modelinde toplam 96 kritik başarı faktörü bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda kritik başarı faktörlerinden örnekler bulunmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Herhangi bir ulusal düzeyde elit spor geliştirme sisteminde bu araştırmada belirtilen dokuz sütunun tamamı veya tamamına yakın bir kısmının yer alması gerektiği belirtilmektedir (De Bosscher ve ark., 2015). Ancak giderek artan rekabetçi bir ortamda, ülkelerin yenilikçi stratejiler geliştirebileceği ve bu nedenle bu modelin zaman içinde değişime uğrayabileceği tahmin edilmektedir (De Bosscher ve ark., 2006). SPLISS modelinin temelini oluşturan mantık, uluslararası spor başarısının spor politikalarından etkilenebileceğidir. Elit spor gelişiminde giderek daha önemli hale gelen ancak SPLISS modeline dahil edilmeyen başka faktörler de vardır ancak bu faktörler bunlar kontrol edilemez, etkilenemez ve bu nedenle elit spor başarısının geliştirilmesine veya yönetilmesine katkıda bulunamazlar. Bu durum Digel (2000) tarafından sporda "*Elit Sporun Çevresi*" olarak tanımlanmıştır. Bu ortam bir ulusal eğitim sisteminin oynayabileceği rolü, sporun bir ortağı olarak özel sektörün etkisini, sporun destekleyicisi olarak kitle iletişim araçlarının rolünü ve halkın spora katılıma yönelik tutumlarını içerir. Bu faktörler SPLISS modelinin gelecekte 10. Sütunu olarak tanımlanabilir (De Bosscher ve ark., 2015).

SPLISS Modeli elit spor politikalarını geliştirmeye yardımcı olan ve günümüzde Belçika, Kanada, Hollanda, İsveç, İngiltere gibi gelişmiş ülkeler tarafından benimsenmiş ve uygulanan bir modeldir. Bir İngiliz ulusal spor örgütü görevlisi SPLISS modelini kullanarak kendi sistemlerini diğer ülkeler ile kıyaslamış ve bu sayede sistemin eksik yanlarını görme fırsatını elde ettiklerini belirtmiştir (De Bosscher, 2015). Ancak unutmamak gereklidir ki uluslararası

karşılaştırmalı çalışmalar literatürdeki en karmaşık alanlardan biridir (Henry ve ark., 2005; Akt. De Bosscher, 2015). Karşılaştırmalı spor sistemlerinin ve ülkelerin spor politikalarının analizi de bu nedenle zordur (Nessel ve Kościółek, 2020). SPLISS Modelinde uluslararası sportif başarıyı etkileyen politika faktörlerinin tanımlanmasına karşın bu politikaların aynı anda bütün ülkelerde aynı şekilde uygulanabilmesi mümkün değildir. Çünkü her ülkenin kendine özgü ekonomik durumu ile sahip olduğu ve bağlı bulunduğu koşullar bulunmaktadır. Bu durumlara bağlı olarak her ülkenin farklı bir politika yapısı bulunmaktadır (Sunay, 2021; De Bosscher, 2015).

Başlangıçta da belirtildiği gibi spor günümüzde uluslararası ilişkilerde oldukça fazla önem kazanmış, geniş kitleleri bir araya getiren en önemli sosyal ve kültürel bir yapı olmuştur. Spor tüm dünyadan farklı dil din ırk ayrımı olmaksızın bütün kültürdeki insanları bir araya getirme özelliğine sahiptir (Happel ve Kramer, 1982; Akt. Seval ve Kodaman, 2016). Ancak sporun günümüzdeki bu yapısı ve popülerliği bazı problemleri de beraberinde getirmiştir (İlgar ve Cihan, 2019). Sporla ilgili insanların yıllardır üzerinde konuştuğu ve ülkenin hem kitle sporunda hem de uluslararası alanda başarısı için Türkiye’de spor yönetiminin nasıl yapılandırılması gerektiği sorusu uzun yıllardır tartışma konusu olmuş ve Türk sporundaki sorunları çözmek amacıyla çeşitli arayışlara gidilmiştir (Özen ve ark., 2017; Ak, 2017). Bu nedenle SPLISS Modelinin Türkiye’de spor sistemine dahil edilmesi mevcut sorunların çözümü ve gelecekte uluslararası sportif başarıların artırılması adına büyük önem taşımaktadır. Modelin öncelikle kapsamlı bir çalışma ile Türkiye’de test edilip belirtilen dokuz sütunun tamamının uygulanabilir olduğunu görmek gereklidir. Yukarıda belirtildiği gibi her ülkenin kendine özgü politika yapısının olmasından dolayı sonuçlar doğrultusunda Türkiye’ye özgü ek sütunlar modele dahil edilebilir. Gelişmiş ve uluslararası sportif başarıya sahip ülkelerle bir kıyaslama yaparak bu sistemlerin neden gelişmiş olduğu, hangi konularda geride kaldığı hakkında derinlemesine analiz yapılabilmesi ve uluslararası sportif başarının sürdürülebilirliği için modelin Türkiye’de kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Ak, A. (2017). *Türk sporunda sorunlar ve çözüm önerileri*. Spor Yayınevi, Ankara

Andersen, S. S., Houlihan, B., & Ronglan, L. T. (EDS.). (2015). *Managing elite sport systems: Research and practice*. Routledge

Baki, A., & Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (elektronik)*, 11(42), 1-21.

Bergsgard, N. A., Houlihan, B., Rommetvedt, H., Mangset, P., Nødland, S. I. (2007). *Sport policy: A comparative analysis of stability and change*. Routledge

Bernard, A. B., & Busse, M. R. (2004). Who wins the Olympic Games: Economic resources and medal totals. *Review of economics and statistics*, 86(1), 413-417.

Brouwers, J., Sotiriadou, P., & De Bosscher, V. (2015). Sport-specific policies and factors that influence international success: The case of tennis. *Sport Management Review*, 18(3), 343-358.

Çetin, C. (2021). *Sporun Jeopolitiği*. Nobel Yayınevi, Ankara

De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success. *European sport management quarterly*, 6(2), 185-215.

- De Bosscher, V. (2008). *The global sporting arms race: An international comparative study on sports policy factors leading to international sporting success*. Meyer & Meyer Verlag.
- De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S., & Bingham, J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport management review, 12*(3), 113-136.
- De Bosscher, V., Shibli, S., Van Bottenburg, M., De Knop, P., & Truyens, J. (2010). Developing a method for comparing the elite sport systems and policies of nations: A mixed research methods approach. *Journal of sport management, 24*(5), 567-600.
- De Bosscher, V., Shibli, S., Westerbeek, H., & Van Bottenburg, M. (2015). *Successful elite sport policies: an international comparison of the sports policy factors leading to international sporting success (SPLISS 2.0) in 15 nations*. Meyer & Meyer Sport.
- De Bosscher, V. (2015). Theory Of Sports Policy Factors Leading To International Sporting Success (SPLISS) 1. In *Routledge handbook of theory in sport management* (pp. 93-113). Routledge.
- Digel, H., Burk, V., & Fahrner, M. (2006). *High-performance sport: an international comparison*. Weilheim/Teck: Brauer.
- Green, M., & Houlihan, B. (2005). *Elite sport development: Policy learning and political priorities*. Psychology Press.
- Green, M., & Oakley, B. (2001). Elite sport development systems and playing to win: uniformity and diversity in international approaches. *Leisure studies, 20*(4), 247-267.
- Grix, J. (2008). The decline of mass sport provision in the German democratic republic. *The International Journal of the History of Sport, 25*(4), 406-420.
- Gülay, Ö, Koçak, F., Boran, F., Sunay, H., & Gedikli, N. (2012). Türk spor yönetimindeki mevcut sorunlara ilişkin akademisyenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10*(4), 107-116.
- Hoye, R., Nicholson, M., & Houlihan, B. (2011). *Sport and policy: Issues and analysis*. Routledge.
- Ilgar, E. A., & Cihan, B. B. (2019). Öğretim üyelerinin Türk sporunun güncel sorunları ve çözüm önerileri üzerine görüşleri: fenomenolojik bir çözümleme. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, 13*(27), 702-722.
- Nessel, K., & Kościółek, S. (2022). The total sporting arms race: benchmarking the efficiency of public expenditure on sports in EU countries. *European Sport Management Quarterly, 22*(6), 833-855.
- Katıtaş, S. (2019). Karma yöntem araştırmalarına bütüncül bir bakış [A holistic overview of the mixed method research]. *International Social Sciences Studies Journal, 5*(49), 6250-6260.
- Kavetsos, G., & Szymanski, S. (2010). National well-being and international sports events. *Journal of economic psychology, 31*(2), 158-171.
- Mazzei, L. C., Böhme, M. T. S., & De Bosscher, V. Exploring The Organizational Factors That Influence The International Sporting Success In High-Performance Judo.
- Nandakumar, T. R., & Sandhu, J. S. (2014). Factors influencing international sporting success-an analysis of Indian sports system. *International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism, 14*, 13-31.
- Nová, J. (2017). Utilization of Research for Elite Sport in the Czech Republic. *Sport Mont, 15*(3).
- PGlobal (2017) Ülkelerin spor başarısını etkileyen faktörler: Rio olimpiyatları örneği, Ankara: PGlobal Küresel Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri.

- Seval, H. F., & Kodaman, T. (2016). Sporun uluslararası politikadaki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2)*, 52-64.
- Sevimli, D. (2015). Sporda yetenek gelişiminin yönetim süreci. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(1)*, 1-9.
- Sotiriadou, P., & De Bosscher, V. (Eds.). (2013). *Managing high performance sport*. Routledge.
- Sotiriadou, P., Gowthorp, L., & De Bosscher, V. (2014). Elite sport culture and policy interrelationships: The case of Sprint Canoe in Australia. *Leisure Studies, 33(6)*, 598-617.
- Sunay, H. (2003). Türk spor politikasına analitik bir bakış. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(1)*, 39-42.
- Sunay, H. (2019). Türkiye Kanada ve Hollanda spor sistemlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırılması. *Tarih Okulu Dergisi, 12(40)*, 224-243.
- Sunay, H. (2021). *Uluslararası karşılaştırmalı spor yönetim sistemleri*. Gazi Kitabevi, Ankara
- Tınaz, C., & Bakır, M. (2015). Spor ve politika meseleleri ve analizi. İstanbul: Beta.
- Truyens, J., De Bosscher, V., Heyndels, B., & Westerbeek, H. (2014). A resource-based perspective on countries' competitive advantage in elite athletics. *International journal of sport policy and politics, 6(3)*, 459-489.
- Valenti, M., Scelles, N., & Morrow, S. (2020). Elite sport policies and international sporting success: a panel data analysis of European women's national football team performance. *European Sport Management Quarterly, 20(3)*, 300-320.
- van der Roest, J. W., & Dijk, B. (2021). Developing an elite sports' public value proposition in Northern Netherlands. *European Sport Management Quarterly, 21(5)*, 677-694.
- Wicker, P., Prinz, J., & von Hanau, T. (2012). Estimating the value of national sporting success. *Sport management review, 15(2)*, 200-210.
- Yağmurlu, A. (2019). Kamu diplomasisi bakımından spor diplomasisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences, 18(4)*, 1367-1380.